

บทที่ 5

การตรวจวัดมลพิษทางอากาศ และเสียงดังจากระถ

ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

.....

บทความผิดตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ไม่มีบทความผิดเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ และเสียงดังจากระถไว้โดยเฉพาะ แต่ได้บัญญัติรวมไว้ในเรื่องความมั่นคงแข็งแรง การมีเครื่อง อุปกรณ์และส่วนควบถูกต้องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งในชั้นของกฎกระทรวงจะกำหนด ให้เครื่องกำเนิดพลังงานของรถจะต้องไม่ทำให้เกิดก๊าซ ฝุ่น คาร์บอน ละอองเคมีและเสียงเกิน เกณฑ์ที่กำหนด โดยกรมการขนส่งทางบกได้ออกประกาศเกณฑ์เรื่องก๊าซ ฝุ่น คาร์บอน ละอองเคมี และเสียงรองรับอีกชั้นตอนหนึ่ง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) บทกำหนดความผิด

มาตรา 71 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “รถที่ใช้ในการขนส่งต้องมีสภาพมั่นคงแข็งแรง มีเครื่องอุปกรณ์และส่วนควบถูกต้องตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กับได้จดทะเบียนตามมาตรา 73 และเสียภาษีตามมาตรา 85 แล้ว”

มาตรา 148 “ผู้ใดใช้รถโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา 71 หรือฝ่าฝืนคำสั่งผู้ตรวจการ หรือนายทะเบียนตามมาตรา 83 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท”

2) กฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 เช่น

หมวด 1

สภาพ เครื่องอุปกรณ์ และส่วนควบของรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารและรถขนาดเล็ก

ส่วนที่ 1

เครื่องอุปกรณ์ และส่วนควบของรถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสาร

มาตรฐาน 1 มาตรฐาน 2 มาตรฐาน 3 มาตรฐาน 4 มาตรฐาน 6 มาตรฐาน 7 และรถขนาดเล็ก

ข้อ 1 รถที่ใช้ในการขนส่งผู้โดยสารมาตรฐาน 1 มาตรฐาน 2 มาตรฐาน 3 มาตรฐาน 4 มาตรฐาน 6 มาตรฐาน 7 และรถขนาดเล็ก จะต้องม็เครื่องอุปกรณ์ และส่วนควบ ดังต่อไปนี้

(1) คัสซี ตามแบบที่กรมการขนส่งทางบกเห็นชอบให้ใช้เป็นคัสซีรถโดยสาร ทั้งนี้ จะต้องประกอบด้วย

(ก)

.....

(ข) เครื่องกำเนิดพลังงานที่สามารถขับเคลื่อนรถในขณะที่มีน้ำหนักเต็มอัตราบรรทุกได้ด้วยความเร็วเหมาะสม และสภาพใช้งานตามปกติ ซึ่งไม่เกินเกณฑ์กำลังที่กรมการขนส่งทางบกประกาศกำหนด และเครื่องกำเนิดพลังงานจะต้องไม่ทำให้เกิดก๊าซ ผุนควัน ละอองเคมีและเสียงเกินเกณฑ์ที่กรมการขนส่งทางบกประกาศกำหนด ทั้งนี้ ให้มีฝาครอบเครื่องกำเนิดพลังงานชนิดปิดเครื่องได้สนิท และสามารถเก็บเสียงได้ตามความเหมาะสม

(ค).....

3) ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบค่าวันค้ำจากท่อไอเสียของรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ลงวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2541 ได้กำหนดค่าวันค้ำจากท่อไอเสียของรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกไว้ดังต่อไปนี้

3.1) ค่าวันค้ำจากท่อไอเสียของรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลในขณะที่เครื่องยนต์มีภาระ ต้องไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

(1) ค่าวันค้ำสูงสุดไม่เกินร้อยละ 45 ที่ระยะความยาวของทางเดินแสงมาตรฐานเมื่อตรวจวัดด้วยเครื่องมือวัดควันดำระบบวัดความทึบแสง

(2) ค่าวันค้ำสูงสุดไม่เกินร้อยละ 50 เมื่อตรวจวัดด้วยเครื่องมือวัดควันดำระบบกระดาษกรอง

3.2) ค่าวันค้ำจากท่อไอเสียของรถยนต์ดีเซลในขณะที่เครื่องยนต์มีภาระและอยู่บนเครื่องทดสอบ ต้องไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

(1) ค่าวันค้ำสูงสุดไม่เกินร้อยละ 35 ที่ระยะความยาวของทางเดินแสงมาตรฐานเมื่อตรวจวัดด้วยเครื่องมือวัดควันดำระบบความทึบแสง

(2) ค่าวันค้ำสูงสุดไม่เกินร้อยละ 40 เมื่อตรวจวัดด้วยเครื่องมือวัดควันดำระบบกระดาษกรอง

3.3 วิธีการตรวจสอบค่าวันค้ำจากท่อไอเสียของรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ให้คู่ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบค่าวันค้ำจากท่อไอเสียของรถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก ลงวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2541

บทความผิดตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

จากการตรวจสอบพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 จะพบว่า ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดความผิดของรถที่มีมลพิษทางอากาศและเสียงเกินที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ตรวจการจึงไม่สามารถใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้

รถที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ที่มีมลพิษทางอากาศและเสียงเกินที่กฎหมายกำหนดไว้ จะมีผลให้รถดังกล่าวไม่สามารถจดทะเบียนได้ เพราะจะไม่ผ่านเกณฑ์การวินิจฉัยการตรวจสภาพรถ

การลงโทษผู้ใช้รถยนต์ ตามพ.ร.บ. รถยนต์ พ.ศ.2522 ที่มีควันดำ หรือเสียงดังเกินเกณฑ์ จะต้องนำ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และ พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.2522 มาใช้บังคับแทน

อย่างไรก็ตาม กรมการขนส่งทางบกได้ออกประกาศ เรื่อง เกณฑ์ของระดับเสียงที่เกิดจากเครื่องกำเนิดพลังงานของรถยนต์ วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2548 และ ประกาศกรมการขนส่งทางบกเรื่อง กำหนดเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบค่าควันดำจากท่อไอเสียของรถตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ลงวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2541

บทความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

มาตรา 4 (15) "รถ" หมายความว่า ยานพาหนะทางบกทุกชนิด เว้นแต่รถไฟและรถราง
มาตรา 10 ทวิ “ห้ามมิให้ผู้ใดนำรถที่เครื่องยนต์ก่อให้เกิดก๊าซ ผุ่น ควัน ละอองเคมี หรือเสียงเกินเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา มาใช้ในทางเดินรถ”

มาตรา 152 “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม... มาตรา 10 ทวิ... ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท”

ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นว่า พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดความผิดของรถที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ที่มีมลพิษทางอากาศและเสียงเกินที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ตรวจการจึงไม่สามารถใช้พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ลงโทษแก่เจ้าของรถที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ได้ก็ตาม แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 143 ทวิ บัญญัติให้อำนาจแก่ผู้ตรวจการโดยมีเนื้อความว่า

“มาตรา 143 ทวิ เจ้าพนักงานจราจร พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือผู้ตรวจการมีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี่หยุดรถเพื่อทำการตรวจสอบในเมื่อรถนั้นมีสภาพไม่ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 10 ทวิ และมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ระงับการใช้รถนั้นเป็นการชั่วคราว และให้เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่ซ่อมหรือแก้ไขรถให้ถูกต้อง”

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นว่า ผู้ตรวจการมีอำนาจสั่งให้ผู้ขับขี่หยุดรถเพื่อทำการตรวจสอบว่า รถนั้นมีเครื่องยนต์ก่อให้เกิดก๊าซ ผุ่น คว้น ละอองเคมี หรือเสียงเกินเกณฑ์ตามมาตรา 10 ทวิหรือไม่ และหากพบว่าเกิน ผู้ตรวจการมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ระงับการใช้รถนั้นเป็นการชั่วคราว และให้เจ้าของรถหรือผู้ขับขี่ซ่อมหรือแก้ไขรถให้ถูกต้อง แต่ไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการการตรวจวัดมลพิษทางอากาศและเสียงจากรถตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

เนื่องจากกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เพื่อให้หน่วยงานอื่นๆ ถือปฏิบัติด้วยซึ่งในทางปฏิบัติหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือ กรมการขนส่งทางบกก็จะนำหลักเกณฑ์ และวิธีการตรวจวัดมลพิษทางอากาศและเสียงของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มาออกออกเป็นกฎหมายในระดับอนุบัญญัติสำหรับหน่วยงานของตน โดยอาศัยฐานอำนาจตามกฎหมายหลักที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 หรือ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี เพื่อใช้ปฏิบัติงานต่อไป

.....